

VERSLAG

Thematische Werkgroep 2
OSLO Cultureel Erfgoed Iteratie

INHOUD

Inhoud	1
1. Praktische Info	2
1.1 Aanwezigen	2
1.2 Agenda	3
2. Introductie	4
2.1 Scope	4
2.2 Modelleren van historische periode	4
2.3 Gecureerde collectie vs. set	5
2.4 overlap informatieobject vs. Mensgemaakt object	5
3. Het implementatiemodel	7
3.1 immaterieel erfgoed	7
3.2 Publicatie	9
4. Het volledige sneuvelmodel	11
5. additionele Datavoorbeelden	12
6. Volgende Stappen	13
6.1 Volgende werkgroepen	14
6.2 Contactgegevens	14

1. PRAKTISCHE INFO

- Datum: 19/11/2024 (09:00-12:00)
- Locatie: Microsoft Teams & Marie Elisabeth Belpaire gebouw 25.Z.02

1.1 AANWEZIGEN

- Digitaal Vlaanderen:
  - o Jitse De Cock
  - o Louise Ysewijn
- Departement Cultuur, Jeugd en Media:
  - o Filip Borloo
- Meemoo:
  - o Astrid Vergauwe
  - o Rony Visser
- Archiefpunt:
  - o Jelle Kleevers
- Agentschap Onroerend Erfgoed:
  - o Koen Van Daele
- Vlaamse Erfgoedbibliotheken:
  - o Jeroen Cortvriendt
- MoMu:
  - o Tobias Hendrickx
- Stad Antwerpen:
  - o Ron Van den Branden
- Universiteit Gent:
  - o Vincent Ducatteeuw
- Amsab - Instituut voor Sociale Geschiedenis:
  - o Chloë Van Gelder
  - o Kim Robensyn
- Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams Nationalisme:
  - o Tom Cobbaert
- Centrum voor Agrarische Geschiedenis:
  - o Diantha Osseweijer
- Digipolis:
  - o Michaël Meersmans
- Cultuurconnect:
  - o Johan Mijs
- Werkplaats Immaterieel Erfgoed:
  - o Kia
- Toerisme Vlaanderen:
  - o Rein Meus

- Publiq:
  - o Stan Vertessen
  - o Toon Tabruyn
- Stad Gent:
  - o Sofie Teugels
  - o Olivier D'huynslager
- KU Leuven:
  - o Valérie Adriaens

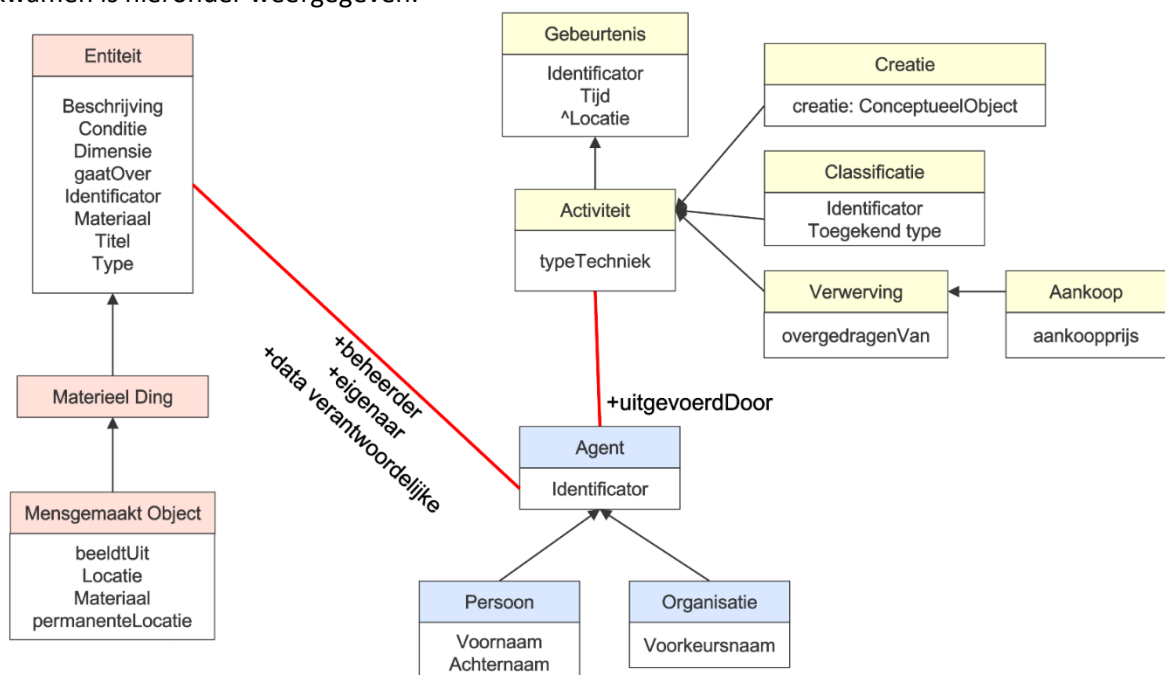
1.2 AGENDA

09u05 – 09u30	Introductie en uitkomst Thematische Werkgroep 1
09u30 – 10u30	Datavoorbeelden: publicatie & immaterieel erfgoed
10u30 – 11u20	Volledig (sneuveld) implementatiemodel
11u20 – 11u40	Verzoek voorbeelden
11u40 – 11u50	Q&A en volgende stappen

2. INTRODUCTIE

2.1 SCOPE

Tijdens de eerste thematische werkgroep werd de scope van het implementatiemodel beperkt tot de velden uit de basisregistratie van cultureel erfgoed objecten. Aan de hand van een voorbeeld, “Portret van Marguerite Van Mons”, werd overlopen hoe de informatie uit de basisregistratie gemapt kan worden op het OSLO model. Een overzicht van klassen en attributen die vorige keer aan bod kwamen is hieronder weergegeven:

Tijdens de vorige werkgroep bleek dat een aantal zaken die relevant zijn voor data-uitwisseling tussen cultureel erfgoed instellingen hierin ontbraken. Er werd onder andere verwezen naar de rol van een Agent in de levenscyclus van cultureel erfgoed, alsook de historische periode en afbeeldingen van objecten.

Die zaken zijn niet nieuw en stonden reeds beschreven in het nieuwe charter. De scope van het implementatiemodel werd dan ook uitgebreid met het betreffende lijstje van data velden relevant voor data-uitwisseling.

2.2 MODELLEREN VAN HISTORISCHE PERIODE

Voor het modelleren van historische periodes, zoals “19de eeuw” of “Middeleeuwen”, is het geen best practice om het DateTime formaat te gebruiken en enkel de gewenste onderdelen hiervan aan te vullen. Daarvoor zou binnen OSLO [owl:time](#) gebruikt kunnen worden, wat mooi aansluit op de EDTF standaard die momenteel door veel cultureel erfgoed instellingen gebruikt wordt.

Owl:time laat toe om momenten (i.e. tijdstippen) of periodes (i.e. intervallen) te beschrijven aan de hand van een *DateTimeDescription*. De *DateTimeDescription* kan dan een verwijzing zijn naar een

eeuw of nauwkeurigere tijdsaanduiding. Owl:time laat ook toe om open tijdsintervallen te definiëren. Zo kan er bijvoorbeeld verwezen worden naar “voor 1500” of “na 1950”.

2.3 GECUREERDE COLLECTIE VS. SET

In het sneuvel-implementatiemodel werd de klasse [Gecureerde Collectie](#) (Verzameling MateriëleDingen die voor een specifiek doel en een bepaald publiek en volgens een ontwikkelingsplan door één of meer personen of organisaties wordt samengesteld en onderhouden ("gecureerd" en "bewaard" in museumtermen).) alvast mee opgenomen.

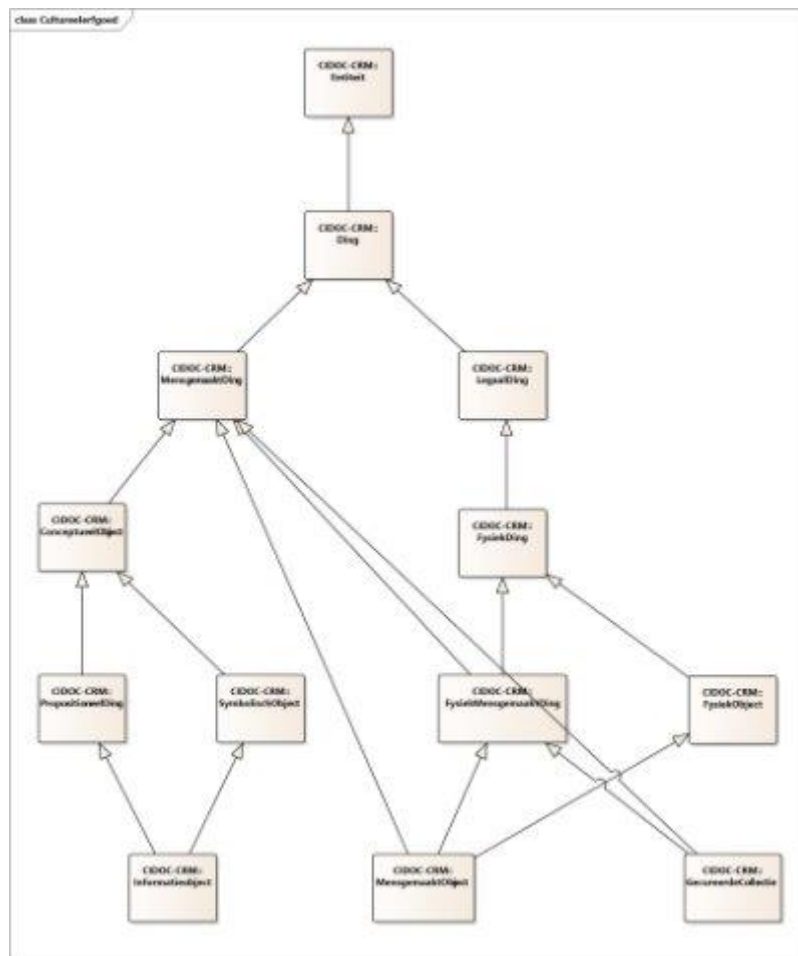
Tijdens de werkgroep werd echter de opmerking gemaakt dat deze Gecureerde Collectie niet (helemaal) geschikt is voor archieven en immaterieel cultureel erfgoed. Daarvoor zou de klasse “[Set](#)” uit LinkedArt meer geschikt zijn. In tegenstelling tot een Gecureerde Collectie, is een Set inderdaad een conceptuele groepering, eerder dan een fysieke. Daarom werd de klasse Set toegevoegd aan het implementatiemodel en werd Gecureerde Collectie voorlopig achterwege gelaten.

Feedback:

- **Opmerking:** Een collectie is in principe altijd conceptueel, maar bij CIDOC is de inhoud van de gecureerde collectie beperkt tot materiële dingen. Daarom mag Set dus ook als een klasse van ConceptueelDing gezien worden.
- **Opmerking:** Het is mogelijk om Sets te definiëren zonder dat je er Entiteiten aan koppelt.
- **Vraag:** In het originele OSLO Cultureel Erfgoed Object AP staat al een “Collectie”, gedefinieerd als een “aggregatie van Entiteiten”. Waarom hebben we deze klasse Set dan nog nodig?
  - **Antwoord:** De Collectie uit het bestaande AP komt van [dcterms](#) en is een superklasse van alle bestaande collecties. Set is meer specifiek voor onze context.

2.4 OVERLAP INFORMATIEOBJECT VS. MENSHEMAKT OBJECT

Tijdens de eerste thematische werkgroep werd ook aangehaald dat de termen InformatieObject, dat gebruikt wordt om verschillende vormen van niet-materieel cultureel erfgoed te modelleren, en MensgemaaktObject lijken te overlappen. De redenering was dat InformatieObjecten toch ook mensgemaakt kunnen zijn. Deze verwarring ontstaat doordat niet de volledige complexiteit uit CIDOC-CRM overgenomen werd in OSLO Cultureel Erfgoed. Er werden namelijk een aantal tussenliggende klassen uit de CIDOC-CRM hiërarchie, waar geen expliciete nood aan was binnen de OSLO standaard, weggelaten. Tijdens de werkgroep werden de tussenliggende lagen (zie onderstaande afbeelding) nog eens overlopen om duidelijk te maken dat InformatieObjecten wel degelijk ook mensgemaakt zijn.

Feedback:

- **Vraag:** Wat is het verschil eigenlijk tussen een Ding en een Object? Die begrippen lijken door elkaar gebruikt te worden in CIDOC.
  - De naamgeving is inderdaad niet altijd even consistent maar het is belangrijk om de begrippen toch te hergebruiken. Door het beperken van de gebruikte klassen nemen we ook een groot deel van de complexiteit weg, wat het hergebruik van CIDOC-CRM praktisch maakt, terwijl er toch gealigneerd wordt met de standaard.
- **Opmerking:** Er werd een test publicatie klaargezet, die geraadpleegd kan worden via [deze link](#). We doen graag een warme oproep aan iedereen om hier individueel eens door te gaan om de definities te overlopen en hierover feedback te delen tijdens de volgende werkgroep over zaken die niet voldoende duidelijk en werkbaar zijn. Dit zal de basis vormen voor voldoende uitgebreide documentatie, zodat we tot een werkbaar implementatiemodel kunnen komen.

3. HET IMPLEMENTATIEMODEL

Het implementatiemodel werd opnieuw overlopen aan de hand van twee concrete voorbeelden (immaterieel erfgoed en een publicatie van een boek). De belangrijkste vragen die hiermee beantwoord moeten worden zijn:

1. Welke data met betrekking tot het voorbeeld is relevant om uit te wisselen binnen de sector?
2. In welke mate past die data in de huidige versie van het implementatiemodel, of zijn er nog uitbreidingen nodig?

3.1 IMMATERIEEL ERFGOED

Het voorbeeld van immaterieel erfgoed dat werd besproken, komt rechtstreeks uit [een studie](#) van Werkplaats Immaterieel Erfgoed en MeeMoo waarin een datamodel onderzocht en beschreven werd voor het registreren van immaterieel erfgoed in collectieregistratiesystemen.

Speculaaskoeken maken - Bakkerijmuseum Veurne

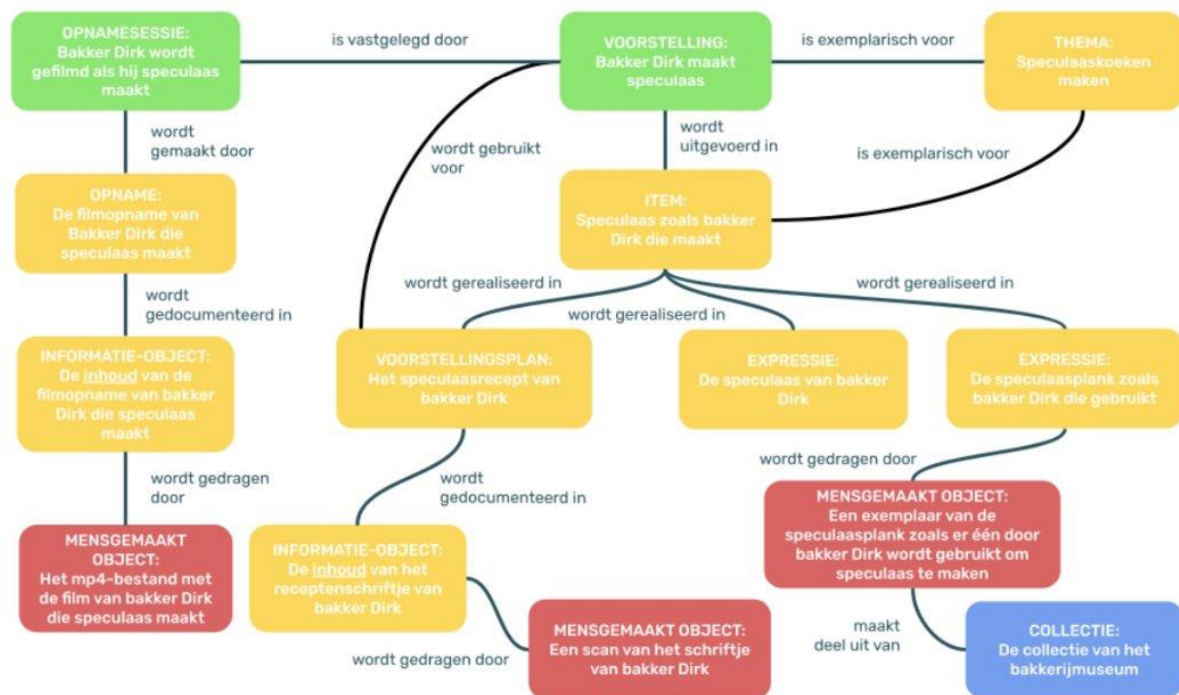
Het maken van speculaaskoeken kent een lange traditie. Er bestaan vele verschillende recepten en versies van de koekjes (is het nu speculoos of speculaas?) die al dan niet afhankelijk zijn van de regio waarin ze geproduceerd worden. Vandaag worden de koekjes meestal machinaal gemaakt, maar toch zijn er nog bakkers die met de typische 'speculaasplanken' aan de slag gaan.

Het Bakkerijmuseum Veurne zet zich in voor het bewaren én doorgeven van het nationale bakerfgoed. Dat houdt de (traditionele) technieken in, alsook de kennis van ingrediënten en het bakproces. Binnen de workshops van 'Truken van de foor', neemt bakker Christophe de kijkers mee bij het bakken van verschillende recepten volgens de traditionele manieren, waarbij hij vaak ook collectiestukken gebruikt. Voor het maken van speculaaskoekjes gebruikt hij dan ook de oude speculaasplanken die in het museum te bezichtigen zijn.

Naast het recept geeft bakker Christophe ook een korte geschiedenis, alsook enkele tips mee over hoe je oude speculaasplanken verantwoord kan gebruiken bij het bakken. Deze workshop werd gelmd en op het YouTube-kanaal van het Bakkerijmuseum Veurne geplaatst. De workshop 'Speculaas bakken' door bakker Christophe in het Bakkerijmuseum Veurne is een voorbeeld van een borgingspraktijk. Het Bakkerijmuseum Veurne neemt als museum een bijzondere rol in binnen de traditie van 'speculaaskoeken maken': het positioneert zich als het ware als deel van de erfgoedgemeenschap, en doet meer dan louter collectiebeheer rond dit ambacht. Het museum borgt dit erfgoed op verschillende manieren: het verzamelt o.a. de vele kennis en objecten die nog aanwezig zijn over en rond speculaas bakken, en geeft deze kennis ook door bijvoorbeeld het gebruik van oude technieken, recepten en speculaasplanken binnen workshops en tentoonstellingen.

Dit voorbeeld zou zoals hieronder afgebeeld in een datamodel gegoten kunnen worden dat reeds grotendeels gebaseerd is op de applicatieprofielen van OSLO Cultureel Erfgoed; en uitgebreid werd met twee concepten "item" en "thema".

figuur 10: schema uitgewerkte voorbeeldcase 'Ambachten' - Speculaaskeken maken in het Bakkerijmuseum Veurne

De vraag of "item" en "thema" opgenomen moeten worden als aparte klassen in het implementatiemodel OSLO Cultureel Erfgoed, kan beantwoord worden aan de hand van de definities van verschillende Conceptuele Dingen:

Conceptueel Ding	Item	Thema	Informatie Object
CIDOC-CRM: E28 Conceptual Object	CIDOC-CRM: E89 Propositional Object	CIDOC-CRM: E55 Type OSLO: Type Entiteit	CIDOC-CRM: E73 Information Object
Niet-materiële voortbrengselen van de geest of andere door mensen geproduceerde gegevens.	Een concept dat een geheel van stellingen maakt over reële of imaginaire dingen en dat als een geheel gedocumenteerd en bediscussieerd wordt.	Concepten waarmee entiteiten gekarakteriseerd en geclassificeerd worden.	Immaterieel object dat informatie omvat, tzt gegevens of data waaraan op één of andere manier betekenis is gegeven . Een Informatieobject gaat ergens over (het is propositioneel) en brengt dat over dmv symbolen (karakters, tekens etc.) of aggregaties daarvan.
/	verwijst naar: Entiteit gaat over: Entiteit	/	/

Het voorstel op basis hiervan zou zijn om immaterieel erfgoed in ons implementatiemodel te classificeren als Conceptueel Ding. Hiermee zitten we één niveau hoger in de hiërarchie van CIDOC-CRM, dan het "item", equivalent met "PropositionalObject" uit CIDOC.

Het thema van een immaterieel erfgoed zou gemodelleerd kunnen worden aan de hand van Entiteit.type.

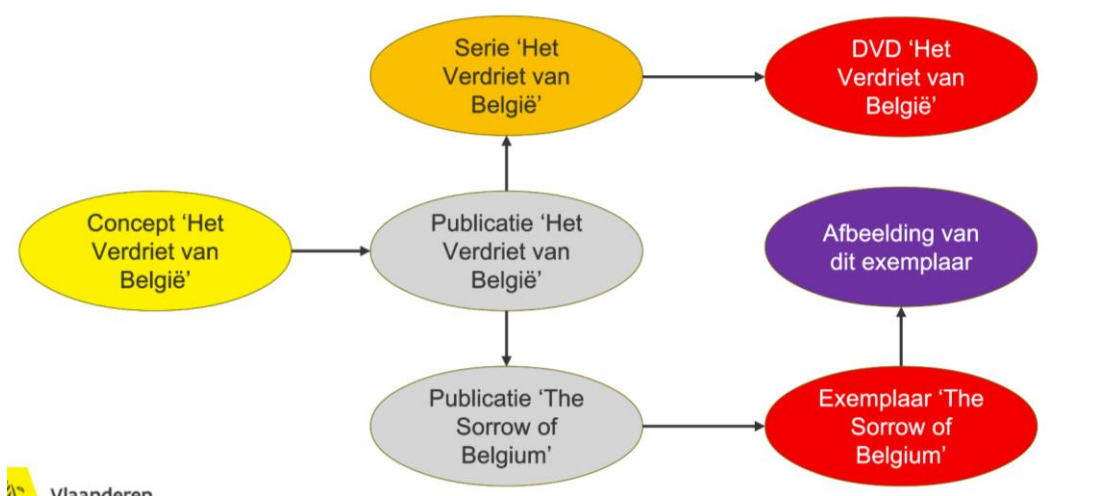
Deze voorstellen zullen tegen volgende werkgroep afgetoetst worden met een concreet datavoorbeeld, zodat beoordeeld kan worden of dit past en volstaat voor data-uitwisseling m.b.t. immaterieel erfgoed.

Feedback:

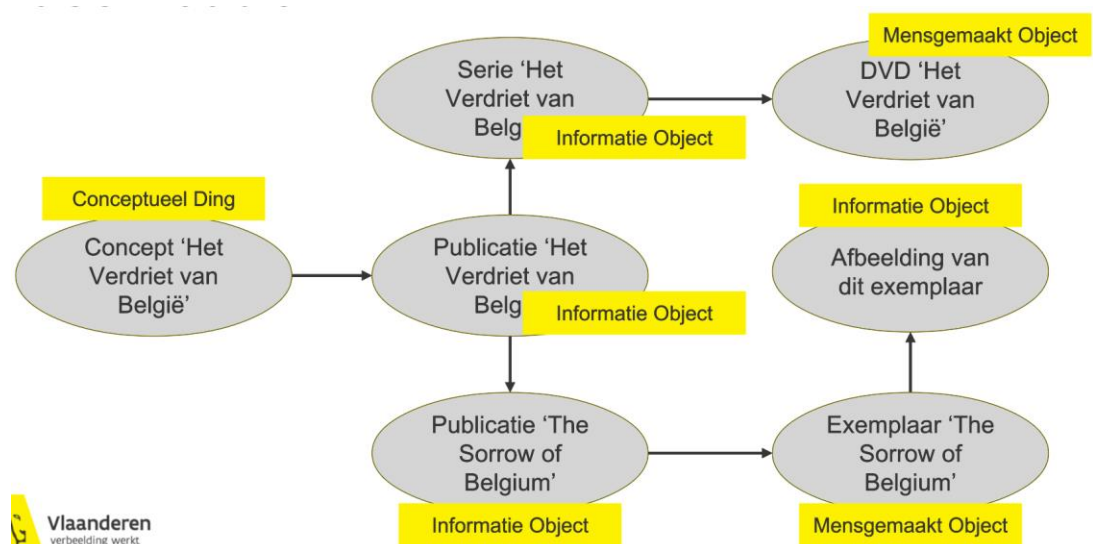
- **Opmerking:** Achtergrondinformatie bij de studie: Zoals reeds vermeld gaat deze oefening uit van de registratie van immaterieel erfgoed in collectieregistratiesystemen. Er werd daarbij gekeken in hoeverre die informatie gemapt kan worden naar OSLO. Voor immaterieel cultureel erfgoed (ICE) zijn het Item en Thema heel belangrijke concepten. Tijdens de studie werd geconcludeerd dat er binnen OSLO geen enkele klasse of definitie echt geschikt is om dit te capteren. Daarom werden die twee klassen in het leven geroepen.
  - **Opmerking:** Deze oefening is zeer waardevol. Echter moeten we binnen dit traject bekijken in hoeverre we daar abstractie van kunnen maken, zodat we enkel overhouden wat er nodig is voor data-uitwisseling.
- **Opmerking:** De getoonde definities zijn niet duidelijk genoeg om hier conclusies over te trekken. Er zijn twee opties om met deze complexiteit om te gaan: ofwel duw je alles naar een hoger niveau, zoals er voorgesteld wordt, ofwel moeten de definities heel helder en met de nodige verduidelijkende usage notes geformuleerd worden, zodat we volledig in lijn blijven met bestaande standaarden, maar wel een werkbare versie hebben.
  - **Opmerking:** Wat we moeten doen is het model in detail invullen met praktijkvoorbeelden en mappings uitwerken.
- **Opmerking:** Er wordt getracht om enkel CIDOC-CRM klassen te gebruiken in het implementatiemodel en er geen tweede classificatie bij te betrekken, zoals FRBR/LRMoo. Dit zijn oorspronkelijk twee parallelle classificaties. Je kan een propositioneel object bekijken vanuit de inhoud en het classificeren als een informatieobject. Daarnaast kan je het ook bekijken als een expressie van een werk, van het type opname of voorstellingsplan. Het kan dus beide tegelijk zijn. Je creëert hiermee in principe twee beslissingsbomen en dwingt mensen om te kiezen, afhankelijk van hoe je het bekijkt.
  - **Opmerking:** Zeker als we overwegen om Opname en Voorstellingsplan weg te laten en enkel Expressie mee op te nemen in het model, wat is hiervan dan de toegevoegde waarde?
  - **Opmerking:** Intussen zijn CIDOC en FRBR geen naast elkaar staande classificaties meer, maar werden ze mooi in elkaar ingepast. Expressie is hierin een subklasse van InformatieObject, dus in principe zou alles wel netjes op elkaar moeten aansluiten.
  - **Opmerking:** We kunnen dit zeker doen, maar de vraag is of het nodig is om de use cases te realiseren. Uiteindelijk ligt niemand ervan wakker hoe we dit modelleren, maar wel van het feit dat er een haalbare manier is om de informatie te delen die we met elkaar willen delen, het liefst in lijn met bestaande standaarden.

3.2 PUBLICATIE

De discussie rond het voorbeeld van een publicatie werd opgehangen aan onderstaande dingen:

die als volgt geassocieerd zouden kunnen worden:

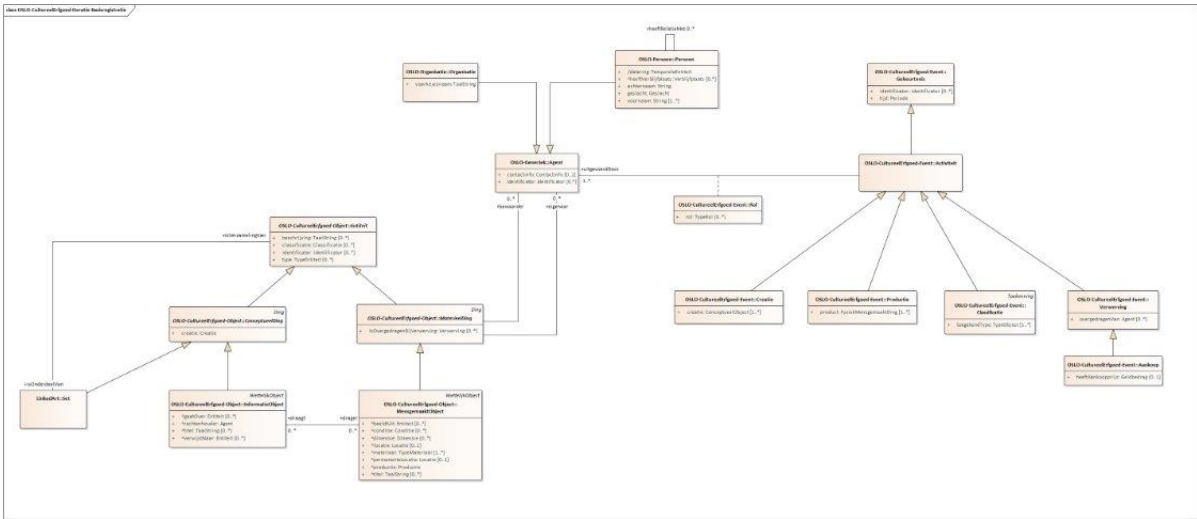
Feedback:

- **Opmerking:** Je zou ook kunnen zeggen dat het concept samenvalt met de publicatie. Want het is niet duidelijk wat dit concept zou kunnen zijn, zonder de publicatie. Het lijkt logischer dat een concept verschijnt in het verhaal. Anders belanden we in een informatie theorie waarin taal voor betekenis komt.
- **Opmerking:** Er is geen duidelijke grond die bepaalt wanneer je van een nieuw concept spreekt. Hoe ver moet iets afwijken? Theaterteksten of verfilmingen zouden eerder aan een nieuw concept opgehangen moeten worden, waar ze dan ook rechtstreeks van afgeleid zijn.
  - **Opmerking:** Als we hier nieuwe conceptuele dingen van maken, dan willen we die ergens ook nog wel kunnen relateren, dus hebben we nood aan een link op een nog hoger niveau.

- **Opmerking:** We moeten de pijlen/relaties in deze tekening goed definiëren. Daarin zit een belangrijk deel van de complexiteit.
- **Opmerking:** We moeten goed het verschil blijven zien tussen welke en hoe data geregistreerd worden in collectiebeheersystemen en welke en hoe data uitgewisseld wordt. Het doel van dit traject is om een eenvoudig en werkbaar implementatiemodel te maken voor data uitwisseling. Als een cultureel erfgoed instelling gebruik maakt van bijkomende complexiteit, bv. een meer uitgebreide typologie van objecten, moet het mogelijk zijn om voor uitgaande data de link te maken naar het hogere niveau in het implementatiemodel en voor inkomende data te bepalen hoe ver die nog kan afdalen in de eigen typologie.
  - **Opmerking:** Dit soort mappen kan ook onderdeel uitmaken van data profielen.
- **Opmerking:** In het geheel van dingen op de presentatie ontbreekt nog een niveau. Je hebt een publicatie, editie (manifestatie volgens FRBR) en een exemplaar.
  - Het is op dit tussenliggende niveau dat een ISBN nummer wordt toegekend. Het ISBN nummer is dus geen unieke identifier voor een publicatie, noch een exemplaar.
  - Het is over de drie niveaus dat er data uitgewisseld moet kunnen worden, afhankelijk van het soort vraag dat je probeert te beantwoorden. Je zou voor de editie nog een extra InformatieObject kunnen creëren, maar er moet met de relaties bekeken worden of dit een correcte/haalbare oplossing is. Er zou daarnaast ook een codelijst uitgewerkt kunnen worden om onderscheid te maken tussen de verschillende informatieobjecten.
  - **Vraag:** Hoe wordt er met het gebruik van codelijsten omgegaan bij Cultuurparticipatie?
    - **Antwoord:** Er bestaan twee codelijsten: type en thema. Er worden steeds thema's gesuggereerd bij types, maar eigenlijk zijn ze vrij te combineren. De complexiteit zit dus in de codelijsten, maar de complexiteit is beperkt omdat de types heel generiek zijn. Verschillende spelers in de sector gaan hier in hun eigen werking wel verder in, dus er moeten dan nog steeds mappen gemaakt worden.

4. HET VOLLEDIGE SNEUVELMODEL

Als laatste onderdeel van de werkgroep werd het volledige sneuvelmodel nog eens getoond en overlopen, om additionele feedback te verzamelen. Hieronder staan de voornaamste punten opgelijst:

Feedback:

- **Persoon:** Het attribuut “geslacht” stond inderdaad in de lijst van velden relevant voor data-uitwisseling in het nieuwe charter, maar is achteraf gezien toch niet zo belangrijk.
- **Persoon:** Het kan wel interessant zijn om naar een geboorte- en sterfdatum te verwijzen, zodat er geen verwarring kan ontstaan tussen Pieter Paul Rubens en een naamgenoot van 200 jaar later.
- **Persoon:** Wat met “anoniem”?
  - In het geval een persoon bewust anoniem wil blijven, wordt bij organisaties als voornaam “anoniem” ingevuld. Die anonieme persoon zal dan onderscheiden kunnen worden van een andere anonieme persoon door een unieke identifier.
  - Echter, is anoniem niet hetzelfde als onbekend. In het geval de naam van de persoon onbekend is, kan deze niet ingevuld worden; ongeacht of de persoon bewust anoniem wenste te blijven of niet.

5. ADDITIONELE DATAVOORBEELDEN

Tijdens de volgende werkgroep zal het de bedoeling zijn om datavoorbeelden van een archief, onroerend erfgoed en tentoonstelling te overlopen, aangezien deze nog niet aan bod zijn gekomen. Er werd voorgesteld om de volgende voorbeelden te gebruiken:

- Tentoonstelling: Stad in oorlog | expo ([link](#))
- Archiefobject: Archief van Jozef Laenen ([link](#))
- Onroerend erfgoed: Gravensteen ([link](#))

Feedback:

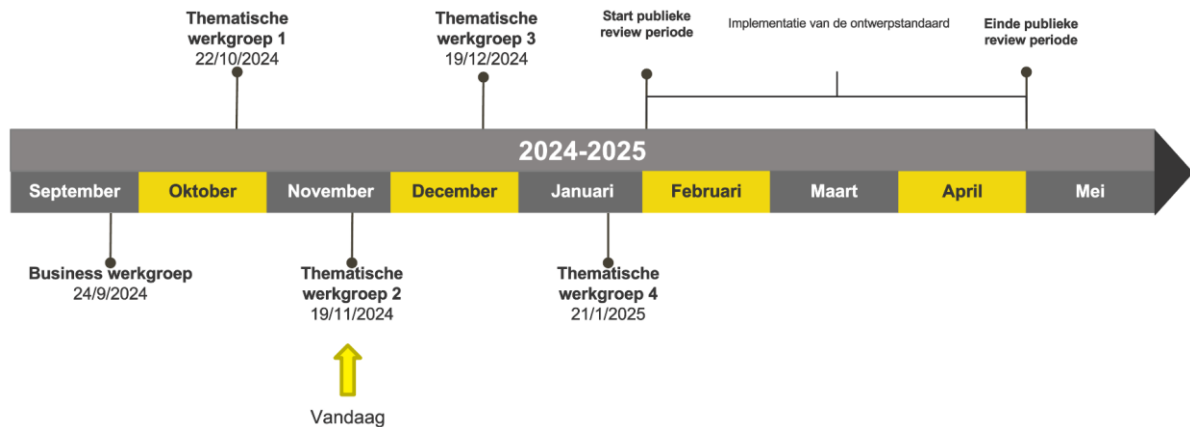
- **Opmerking:** Eventuele problemen zullen zich pas uiten in de details van de voorbeelden; dus het is belangrijk om deze voorbeelden in de diepte uit te werken en af te toetsen aan het model.
- **Opmerking:** Het is wel belangrijk dat we ons laten leiden door representatieve voorbeelden en niet enkel door uitzonderingen.
- **Opmerking:** Het zou ook interessant zijn om voorbeelden die reeds aan bod gekomen zijn in de vorige werkgroepen of eventueel in het vorige OSLO traject (i.e. museaal object, publicatie en immaterieel erfgoed) terug aan bod te laten komen met de nodige details/uitbreidingen (vb. Een museaal object kan ook uit edities bestaan).
- **Opmerking:** Binnen de implementatie van Collectie van de Gentenaar werden al voorbeelden uitgewerkt voor archieven, tentoonstellingen en onroerend erfgoed. Dit kan een goed startpunt vormen.
- **Opmerking:** Naast de uitwerking van code voorbeelden is er ook ergens nood aan voorbeeld documentatie/data profielen die gebruikers zullen krijgen om met het model aan de slag te gaan. Zo kunnen we beoordelen of de documentatie voldoende uitgebreid is en nuttig is voor de gebruikers van het implementatiemodel. Dit hoeft niet voor alle soorten objecten en hoeft nog niet tegen de volgende werkgroep, maar is wel interessant om af te toetsen tegen het einde van het traject, zodat hier nadien aan verder kan gewerkt worden.
  - **Opmerking:** Het belangrijkste is inderdaad dat we komen tot een implementatiemodel met bijhorende documentatie die iedereen begrijpt en mee kan werken. Er moet niet te veel tijd gependend worden aan het bepalen van strikte kardinaliteiten etc., zodat we zo veel mogelijk informatie en instellingen meekrijgen in het verhaal.
  - **Opmerking:** De bedoeling is inderdaad om het implementatiemodel zo veel mogelijk open te zetten en voor verschillende soorten cultureel erfgoed wel wat sturing te geven via patronen over hoe hiermee om te gaan.

6. VOLGENDE STAPPEN

Een overzicht van de volgende stappen na de tweede thematische werkgroep:

- Verwerking van de input van de brainstorm oefening
- Rondsturen van een verslag van deze werkgroep. Feedback is zeker welkom!
- Verder onderzoek en voorbereiding van de derde thematische werkgroep

De tijdlijn voor dit traject:

6.1 VOLGENDE WERKGROEPEN

Indien u graag zou willen deelnemen aan één van de aankomende werkgroepen, kan u via de onderstaande link een overzicht van de workshops terugvinden en u ook zo inschrijven. De derde thematische werkgroep op 19/12/2024 zal opnieuw fysiek plaatsvinden bij MeeMoo (Ham 175, 9000 Gent). Inschrijven kan [hier](#).

6.2 CONTACTGEGEVENS

Feedback kan bezorgd worden aan het kernteam via volgende e-mailadressen:

- digitaal.vlaanderen@vlaanderen.be
- laurens.vercauteren@vlaanderen.be
- jitse.decock@vlaanderen.be
- louise.ysewijn@vlaanderen.be